

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

5/18/20
Pocztą polową 53 20. listopada 1920 r.

Oddział II Informacyjny

TAJNE

ma
157

Ew. 6. № 52323 /II

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ NACZELNEGO WODZA
w B e l w e d e r z e.

Do wiadomości przesyła się odpisraportu No. 2365
Pełnomocnika wojskowego w Londynie wraz z jednym załącz-
nikiem .

2 załączniki.

Za zgodność

Sulowski

I. Zast. Szefa Sztabu
K U L I N S K I m.p.
General - pporucznik.

O t r z y m u j a :

Adjutantura Generalna
M. S. Wojsk. Oddz. II.
? S. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 5/81, dnia 24 X 20 r.

zadacz. Wydział

5311
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

przy Poselstwie Polskiem
w Londynie.

Londyn, dnia 1-go Listopada 1920 r.

12, Eaton Square, S. W.

No. 2365/TAJNE.

DO

Naczelnego Dowództwa W.P.

Oddział II

w Warszawie.

Strajk
górników

Rokowania między Rządem a Radą Wykonawczą Związku Górników doprowadziły 28 Października do zawarcia umowy, mającej od tąd regulować prawa i obowiązki zarówno właścicieli jak i pracowników. Umowa ta wyraża się w sposób następujący:

Przyznaje się natychmiastowy wzrost płacy, poczynając od dnia powrotu do pracy, według poniższej skali:

wzrost płacy na		!	wiek górników
szyft			
s.	d.	!	
2	0	!	od 18 lat
1	0	!	od 16 do 18 lat
	9	!	do 16 lat

Rząd gwarantuje powyższą płacę do dnia 31-go Grudnia 1920 r.

Od dnia 3-go Stycznia 1921 r. płaca górników staje się funkcją wartości eksportowanego węgla, przyczem za węgiel eksportowany przyjmuje się wszelką ilość wydobytego węgla, przewyższającą normę 219.000.000 ton rocznie.

Przeciętna tygodniowa wartość eksportowanego węgla w ciągu miesiąca Września r.b. przyjmuje się jako zasadniczą wielkość, uprawniającą górników do wzrostu zarobków o 1 s. , 6 d. i 4 $\frac{1}{2}$ d. na szyft stosownie do ich wieku. Każdorazowy dalszy wzrost wartości eksportowanego węgla o sumę £ 288.000 tygodniowo , na skutek zwiększonej produkcji, upoważnia górników do dalszego wzrostu zarobków o 6 d. , 3 d. i 2 $\frac{1}{4}$ d. na szyft zależnie od wieku w myśl poniższej t.zw. "skali

przesunięć" /sliding scale/:

roczna produkcja w milionach ton	tygodniowy wzrost wartości ekspor- towanego węgla w funt. szter.	wzrost płacy za szyft górników w wieku lat			Uwagi			
		od 18	16-18	do 16				
		s.	d.	s.	d.	s.	d.	
238 - 242	000. 000	1	0		9		6 $\frac{1}{4}$	wzrost w stosunku
242 - 246	288. 000	1	6	1	0		9	do zasadni- czych danych
246 - 250	576. 000	2	0	1	3		11 $\frac{1}{4}$	przeciętnych
250 - 254	864. 000	2	6	1	6	11	1 $\frac{1}{2}$	za miesiąc Wrzesień r.b.
254 - 258	1.152. 000	3	0	1	9	11	3 $\frac{3}{4}$	
258 - 262	1.240. 000	3	6	2	0	11	6.	
262 - 266	1.728. 000	4	0	2	3	11	8 $\frac{1}{4}$	

Każdorazowe zmniejszenie zarobków pracujących o 6 d. będzie pociągało za sobą zmniejszenie o $\frac{1}{4}$ nadwyżki zysków pracodawców ponad zagwarantowaną zasadniczą wielkość i odwrotnie.

Przyjmuje się, jako podstawę obliczeń, że cena eksportowanego węgla jest stała i równa się 72 s. za tonnę, niezależnie od fluktuacji rynków zagranicznych.

Umowa powyższa jest tymczasową do dnia 31-go Marca 1921 r., na którą to datę robotnicy i właściciele mają opracować szematy ostatecznej umowy i przedłożyć je rządowi. Ma być podówczas utworzony Państwo ^{wy}Urząd Płacy /National Wage Board/, zadaniem którego będzie opracowanie ostatecznych norm zarobkowych.

Powyższa tymczasowa umowa, zawarta między Rządem a Radą Wykonawczą Związku Górników, ma wszelako być jeszcze poddana ogólnemu głosowaniu wszystkich górników dnia 2-go Listopada r.b., przy czem umowa będzie uważana za odrzuconą dopiero wtedy, gdy $\frac{2}{3}$ głosów okażą się przeciwko niej. Rada Wykonawcza doradza górnikom głosować za przyjęciem, lecz niemniej, według ostatnich wiadomości, górnicy Walijscy wypowiedzieli się za dalszym strajkiem. W razie gdyby wynikiem głosowania było przyjęcie umowy z 28-go Października, praca rozpoczęłaby się 8-go Listopada.

W powyżej przytoczonej umowie między Rządem a górnikiem co przedewszystkiem rzuca się w oczy to jej charakter tymczasowy

i kompromisowy.

Jest ona jeno chwilowym załatwieniem sprawy, albowiem z jednej strony nie przewiduje, jaki będzie stosunek zysków właścicieli do płacy robotników, gdy wzrost tej ostatniej przekroczy 4 s. na szyft, a z drugiej strony ma ona obowiązywać tylko do 31-go Marca 1921 r. Ze tak właśnie zapatrują się na nią górnicy, i że wątpliwem wydaje się, czy pragną oni wogóle trwałego i zasadniczego rozstrzygnięcia, świadczy o tem chociażby nie-spodziewane wysunięcie przez nich w ostatniej chwili żądania, by owa "sliding scale" zatrzymywała się na 2 s. Rząd energicznie i skutecznie przeciw temu zaprotestował, przewidując ze strony górników chęć wszczęcia nowych dyskusji pod groźbą ponownego strajku, jak tylko norma 2 s. zostałaby przekroczona.

Umowa z dnia 28-go Października jest zarazem kompromisowa, gdyż z jednej strony zadość czyni zasadniczym żądaniom górników natychmiastowego wzrostu płacy o 2 s., 1 s. i 9 d. na szyft stosownie do wieku, lecz z drugiej strony utrzymuje rządową koncepcję "datum line" z tą tylko różnicą, że uzależnia płacę górnika nie tyle od objętości ile od wartości eksportowanego, a nie jak poprzednio wydobytego, węgla.

Jako taka, tymczasowa i kompromisowa, jest ona typowym tworem Gabinetu Lloyd George'a, który żadnej z otwartych spraw wewnętrznych pierwszorzędnej wagi, jako to: Indyjskiej, Egipskiej, Irlandzkiej i bezrobocia żadnego konkretnego, trwałego i zasadniczego rozwiązania dotychczas dać nie potrafił.

Władze Angielskie i społeczeństwo na ogół odnoszą się dość przychylnie do naszej nowej wschodniej granicy. W prasie, poza bardzo rzadkimi wyjątkami, napaści pod tym względem nie było. W War Office oświadczone mi, że, o ile Polska nie zaanektowała zbyt wiele obcego elementu, który mogłby się stać powodem jej słabości, to na ogół nasza wschodnia granica jest zupełnie

Stosunek
do Polski.

dobra. Placówka tutejsza nieustannie podkreśla fakt, że Polska, pomimo zupełnego zwycięstwa oraz świadomości, że bolszewicy przyjęliby w Rydze jakiegokolwiek warunki pokojowe, które byłyby im podyktowane, kierowała się jednak wielkim umiarkowaniem przy wykreślaniu wschodniej granicy, jeżeli ją porównać z linią Komitetu Narodowego z Kwietnia 1919 r., nie mówiąc już o granicach historycznych z roku 1772, że w ten sposób powracające do Polski prowincje stanowią zaledwie $\frac{1}{3}$ b. zaboru rosyjskiego, pozostawiając około półtora miliona ludności rdzennie polskiej poza granicami Państwa Polskiego.

Szef wydziału rosyjskiego i polskiego oddziału informacyjnego Sztabu Generalnego pułkownik Piggott powrócił przed kilkoma dniami z podróży służbowej do Polski, Litwy, Łotwy i Finlandji. Jest on niezmiernie wdzięczny Naczelnemu Dowództwu W.P. za uprzejme przyjęcie i wszelkie ułatwienia. Załuje, że w Warszawie mógł tylko dwa dni zabawić, tak iż nie miał możliwości wszechstronnie na miejscu być poinformowanym. W każdym razie wrażenie odniósł bardzo przychylne. Co do Armji Polskiej, zdanie jego jest identyczne ze zdaniem generała Radcliffe, mianowicie że żołnierz Polski jest wyjątkowo dobry, lecz że stanowczy nam brak jest oficerów fachowych, tak pod względem ilości, jako też wartości.

Wielki Książę Michał Michałowicz w niezmiernie życzliwych wyrazach wieszował Rotmistrzowi Górskiemu powodzeń i zwycięstw Wojska Polskiego.

W związku z powyższem nadmienić należy, że z rozmów z tutejszymi przedstawicielami Czechosłowacji i Państwa S.H.S. wnioskuję, że pomyślnie zakończenie wojny z Bolszewją sprawiło na nich ogromne wrażenie. Traktują to jako niezwykle powodzenie militarne i dyplomatyczne, świadczące o potęgę Państwa Polskiego. W skutek tego powaga Polski urosła w ich oczach

do znacznych rozmiarów, i obecnie wciąż wypowiadają gorące życzenie zawarcia z nią możliwie ścisłego i przyjaznego porozumienia, a ewentualnie przymierza.

Ukraina.

2

Stała placówka Ukrainiska tutejsza, nosząca nazwę "Specjalnej Dyplomatycznej Misji Rzeczypospolitej Ukrainiskiej", wystąpiła z pismem do Ligi Narodów w sprawie uznania niepodległości i samodzielności Ukrainy. Pismo to, datowane z 19-go Października i adresowane na ręce Sekretarza Generalnego Sir Eric Drummond'a, podpisane jest przez Senatora A. Margolina i Dra. J. Oleśnickiego.

Treść pisma jest następująca:

W odpowiedzi na pismo Ligi Narodów z dnia 25-go Sierpnia r.b.) do Premjera Rzeczypospolitej Ukrainiskiej załącza się żądane dokumenty.

W uzupełnieniu rysu historycznego przedłożonego Lidze 13-go Kwietnia r.b., podkreśla się następujące fakty, popierające ideę niepodległości i samodzielności Ukrainy:

A/ ze strony Ukrainy:

Ukraina w całym szeregu aktów urzędowych zaznaczała swą niepodległość i samodzielność;

B/ ze strony państw obcych:

1/ w Grudniu 1917 r. Francja i Anglja wysłały swych oficjalnych przedstawicieli do rządu ukraińskiego, Francja - Generała Tabouis, Anglja zaś Mr. Picton Bagge;

2/ na konferencji pokojowej w Brześciu Litewskim Niemcy, Austro-Węgry, Turcja i Bułgarja uznały niepodległość Ukrainy;

3/ Rosja Sowiecka niejednokrotnie deklarowała niepodległość Ukrainy;

4/ w 1918 r. Finlandja, a w 1920 r. Lotwa i Polska uznały niepodległość Ukrainy.

Do pisma powyższego załączone są następujące dokumenty:

1/ Uniwersał Rady Centralnej Ukrainiskiej, wydany w Kijowie 20-go Listopada 1917 r.;

2/ Manifest Rady Centralnej Ukrainiskiej z dnia 9-go Stycznia 1918 r.;

3/ Wyciąg z konstytucji Hetmana Skoropadskiego z dnia 29-go Kwietnia 1918 r.;

4/ Uchwała Kongresu Robotników i Włościan Ukraińskich, zapadła w Kijowie 28-go Stycznia 1919 r.;

5/ Manifest tegoż Kongresu do Narodów Świata;

6/ Dokumenty o akredytowaniu Generała Tabouis i Mr. Picton Bagge przy rządzie Ukraińskim;

7/ Wyciąg z traktatu, zawartego w Brześciu Litewskim między Centralnymi Mocarstwami a Ukrainą;

8/ Dokumenty, dotyczące się uznania Ukrainy przez Rosję Sowiecką;

9/ Uznanie Ukrainy przez Łotwę 25-go Marca 1920 r.;

10/ Układ Polsko-Ukraiński z dnia 21-go Kwietnia 1920 r.

Litwa.

Wobec War Office'u i Francuskiej Misji Wojskowej nieustannie podkreślam fakt sprzeczności, panującej między roszczeniami Rządu Kowieńskiego do całości terytorjów, niegdyś wchodzących w skład Wielkiego Księstwa Litewskiego, którego wschodnie obszary nie mogą być nawet nazwane Litewskimi z punktu widzenia etnograficznego, a kierującymi zasadami Konferencji Pokojowej, na mocy których moment historyczny przy określaniu granic nowo-powstałych państw nie miał być uwzględniany. W razie zastosowania zasady historycznej do Litwy, należałoby eo ipso kierować się nią w stosunku do innych państw, z Litwą sąsiadujących.

Bez wątpienia jednak idea federacji całej Litwy z Polską jest jedynym radykalnym rozwiązaniem zagadnienia, które, nie ulega wątpliwości, zyskałoby aprobatę Państw Entente'y, a w tej liczbie i Anglii pod warunkiem jednak zabezpieczenia ekonomicznych interesów tej ostatniej, albowiem one właśnie są powodem nieprzychylnego dla nas stanowiska Anglii w sprawie litewskiej. Rząd Kowieński udzielił Wielkiej Brytanji znacznych koncesji, których ta ostatnia obawia się utracić

wrazie przyłączenia Litwy do Polski. I to właśnie stanowi moment kierowniczy polityki angielskiej w stosunku do konfliktu polsko-litewskiego. Tutejsze sfery kupieckie skłonne są raczej mieć do czynienia z władzami litewskimi niż polskimi ~~z~~ z powodu formalizmu i biurokratyzmu urzędów polskich, które utrudniają handel między Anglią i Polską, wywołując zawsze zwłokę a czasem uniemożliwiając terminowe wypełnianie a nawet zawieranie kontraktów. Wszelako idea federacji Litwy z Polską, choć wprawdzie w nglistej formie, wysuwana była w rozmowach przez funkcjonariuszów Foreign Office'u i ma też zwolenników w sferach wojskowych. Pułkownik Piggott wyraził również zdanie, że państwa Nad-bałtyckie niezdolne są do trwałego, samodzielnego bytu i że mogłyby egzystować tylko w stanie federacji, której ośrodkiem mogłaby być Polska pod warunkiem pokojowego i dobrowolnego zgrupowania tych państw w około siebie. Tutejsza Misja Wojskowa Francuska uważa, że połączenie Litwy z Polską jest koniecznością dziejową i polityczną, która wcześniej czy później sama przez się nastąpiłaby. Jest przeto zdania, że akcja generała Zeligowskiego jest niepożądanym wypadkiem "accident regretable", który wywołał zwrot opinii przeciwko Polsce i utrudnił pomysły dla Polski załatwienie tej sprawy w drodze polubownej. Attachés Wojskowi innych państw wyrażają mało zainteresowania zatargiem polsko-litewskim, natomiast uznają ogromne zasługi Polski, która powstrzymała falę bolszewicką.

Dodać należy, że kryzys ostrego oburzenia Rządu angielskiego na Polskę, spowodowany akcją generała Zeligowskiego, przeminął. Sfery rządowe tutejsze wyrażają zadowolenie, że cała ta sprawa jest przekazaną Lidze Narodów, wskutek czego mogą w pewnej mierze przestać nią się zajmować, a zwrócić całą uwagę na kwestje wewnętrzne: kryzys strajkowy

i sprawę irlandzką, która w ostatnich czasach z chwilą śmierci głodowej Birmistrza Cork'u McSwiney w więzieniu angielskim doszła do największego napięcia.

Wystąpienia prasy angielskiej, w kwestji polsko-litewskiej nam nieżyczliwe, w ostatnich dniach ustały. "Times" drukuje dzisiaj przychylny nam artykuł, w którym porusza wyżej wspomnianą ideę federacji polsko-litewskiej.

1 załącznik.

Kłoczowski, m.p.

KONTR-ADMIRAŁ W.P.

Za zgodność odpisu:

Górczi

ROTMISTRZ.

POLSKA A LITWA.

Artykuł Times'a z dn. 1 listopada 1920.r.

Korespondent warszawski nasz zawiadomił nas, że Polska zgodziła się na propozycję Rady Ligi Narodów rozstrzygnąć kwestję przynależności spornych terytorji między Polską a Litwą, położonych na wschód od linii, określonej Radą Najwyższą we wrześniu 1919.r., w drodze plebiscytu. Witamy nowinę tą z zadowoleniem i spodziewamy się, że i Litwa ze swej strony zgodzi się na propozycję Ligi. Zgoda Polski nosi charakter warunkowy. Rząd oczekuje szczegółów co do sposobu, w jaki głosowanie ma być wykonane i w ten czas da odpowiedź ostateczną. Oświadczenie księcia Sapiehy w Sejmie, że dążeniem jego obecnem jest jaknajszybsze załatwienie sprawy zapomocą wypowiedzenia się ludności, witamy z zadowoleniem. Sprawozdanie Pana Hymansa, odczytane na ostatnim posiedzeniu Rady w Brukseli, nie wskazuje w jaki sposób ludność ma się wypowiedzieć. Sprawa ta jest jednakże bardzo ważną jeżeli przyjąć pod uwagę, że największa część ludności, która ma głosować, składa się z nieświadomych włościan, nie wyrobionych politycznie. Dotyczy to przede wszystkim gmin chłopskich na Litwie. Nasz korespondent jest zdania, że propozycja księcia Sapiehy, streszczająca się w tem, żeby każda wieś głosowała na zebraniach, w ten sposób, żeby zwolennicy Polski przechodzili na jedną stronę drogi, zwolennicy zaś Litwy na drugą, należy uznać z punktu widzenia praktycznego za udatny. Sposób ten jest najodpowiedniejszy dla ludności nieświadomej, aniżeli głosowanie za pośrednictwem wybranych delegatów, lecz przyjmując pod uwagę wrogie usposobienie Litwinów i Polaków do siebie, obawiamy się, że przy zastosowaniu proponowanego sposobu głosowania, może dojść do bójki między stronnictwami głosującymi. Niewątpimy, że sposób głosowania będzie ustalony, o ile tylko Litwiny i Polacy rzeczywiście dążą do pokojowego rozstrzygnięcia sporu. Niepodlega żadnej kwestji, że pokojowe rozstrzygnięcie zatargu leży w interesach obu stron. Historia, poczynając od wspólnego pogromu ~~przez Niemców~~ ^{ich groźnego wroga,} ~~przez Niemców~~ Niemiec, pod Tannenbergiem w 1410, aż do chwili zaboru przez Niemcy i Rosję w końcu XVIII wieku, dowiodła, że państwa te nie mogą istnieć jedno bez drugiego. Państwa te mają Rosję bolszewicką z jednej strony i tak dobrze znane im Niemcy z drugiej. Przez publiczną naganę przez rząd

bezprawnego zajęcia przez Gen. Żeligowskiego Wilna, rząd polski dał dowody swojej dojrzałości politycznej i odwagi. Dał on dowód, że doskonale rządzi sobie ~~sobie~~ sprawę, jakie znaczenie dla Polski przy rozstrzygnięciu trudności, które powstały, na pomoc i aprobatę państw zachodnich i wszystkich tych, którzy razem z tymi państwami, podzielały zasady, utrzymywane przez Ligę Narodów. Pomoc ta i zdanie państw tych niemińsz ważnem jest i dla Litwy, dla której wskazaniem jest przyjęcie takowe. Argumenty o naturze technicznej, wysuwane przez Litwę we wrześniu, że ona nie należy do Ligi Narodów i że wobec tego uchwały takowe, nie są dla niej miarodajne, są zupełnie, wobec doniosłości sprawy, nie na miejscu. Litwa, po dłuższym czasie niewoli, odzyskała ponownie niepodległość. Obowiązkiem jej, wobec tego, jest wynaleźć sposoby, któreby dały jej możność utrzymać to, co uzyskała. Zdrowe poczucie rzeczywistości musi odpowiedzieć jej, tak samo jak i Polsce, że nieprzyjaźń, lub też nieporozumienie między nimi, może być dla nich bardzo ujemnem dla ich przyszłości. Niektóre wypadki, gdyby ze strony sprzymierzeńców była wykazana większa stanowczość, nie miałyby zupełnie miejsca i niedoprowadziłyby do takiego wzajemnego rozgoryczenia, które na obecnie miejsce między Polakami i Litwinami. Wypadki te i wybuch wzajemnego niezadowolenia, które one spowodowały, nie mogą jednakże zawazyć ^{na} ~~z~~ decyzji rzeczywistego rządu stanu o konieczności ścisłego sojuszu ekonomicznego i politycznego między temi państwami. Państwa te muszą dążyć do ścisłej federacji, gdyż jest to jedynem rozwiązaniem sprawy. W tym wypadku Litwa będzie mogła odegrać znacznie większą rolę, aniżeli, jak ona to przypuszcza, może odegrać sama, lub też przy jakiejś innej kombinacji. Polska zaś, znalazłaby w Litwie mocną osłonę dla swojej odzyskanej niepodległości. Ścisła federacja obecnie może być nieco przedwczesną, lecz w każdym razie nie należy tracić czasu i dążyć do zadziernięcia węszów najściślejszej przyjaźni między dwoma narodami, które tak bardzo uzależnione są jeden od drugiego.

Za zgodność tłumaczenia: